

İŞ DEĞİŞİKLİKLERİNDEN KAYNAKLANAN EK ÜCRET TALEPLERİ VE UYUŞMAZLIKLAR

Doç. Dr. Deniz ARTAN İLTER
İTÜ İnşaat Müh Bölümü Yapı İşletmesi Birimi
artande@itu.edu.tr

Y. Doç. Dr. Pelin ALPKÖKİN
İTÜ İnşaat Müh Bölümü Ulaştırma Birimi
alpkokinp@itu.edu.tr

İNTEs – İSTANBUL TAHKİM MERKEZİ
İNŞAAT KONFERANSI

19 Ekim 2016

İçerik

- Sözleşmelerde İş Değişikliği (*Variation Order 'VO'*) Maddeleri
- Yerel ve Uluslararası Uygulamalar
- FIDIC İş Değişikliği Usulleri
- İş Değişikliği Talepleri ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ('DAB') Karar Örnekleri
  - Par. 3.3, 3.4 Talimatları & Par. 13.1 ve 13.3 Değişiklikler
- İş değişiklikleriyle ilgili dikkat edilecek konular

Değişiklikler

- En iyi şekilde planlanan projelerde dahi değişiklikler meydana gelir.
  - İnşaat projelerinin yarısında, maliyetlerin %10 ve üzerinde artmasına neden olan değişiklikler meydana gelmektedir (Ibbs, 2012).
- Değişiklikler (variation) tarafların imzaladıkları sözleşmede tanımlanmış iş kapsamı, niteliği veya niceliğinde meydana gelebilir.
- Değişiklik emri (variation / change order) sözleşmede taraflarca varılan anlaşma koşullarında değişiklik yapmak için kullanılır ve proje dokümanlarının bir parçası haline gelir.

Değişiklikler

- İşveren, projelerdeki eksik ve hatalar, teknoloji ve malzemeler ile ilgili gelişmeler gibi durumlar karşısında projede değişiklik yapma esnekliğine sahip olmak ister.
- Sözleşmelerdeki "Değişiklikler" maddesi İşverene projede değişiklik yapma yetkisi verir.
- Çoğu sözleşmede, İşveren ile Yüklenici değişikliğin kapsamı ve fiyatlandırması ile ilgili bir anlaşmaya varamasalar dahi Yüklenici değişiklik emrini yerine getirmek durumundadır.
- Sözleşmede değişiklikler maddesinde tanımlanan bu zorunluluk Yüklenicinin İşveren tarafından talep edilen değişiklikler için makul olmayan yüksek fiyatlar istemesini engeller.
- Buna karşılık, İşveren de sözleşmede Yüklenici tarafından yapılacağı belirtilen işleri başkasına yaptıramaz.

Değişiklikler

- Değişiklikler, işverenden, üçüncü taraflardan, yükleniciden, sözleşme dokümanlarındaki hata ve tutarsızlıklardan, ya da nötr olaylardan kaynaklanabilir.
- Formel değişiklikler ve dolaylı değişiklikler olarak incelenir.

Formel Değişiklikler

- Sözleşmede yer alan “Değişiklikler” maddesi çerçevesinde, genellikle işverenin yükleniciden yazılı talimatla talep ettiği değişikliklerdir.
- Kapsam değişikliği, malzeme değişikliği, tasarım değişikliği vb.
- “Değişiklikler” maddesinde şunlar açıkça tanımlanmalıdır:
  - Ne değiştirilebilir?
  - Değişiklik talimatını kim verebilir?
  - Talimatın şekli nedir?
  - Değişiklik talimatının süre ve maliyet açısından sonuçları ne olacaktır?
- Sözleşmedeki Değişiklikler maddesinin bu sorulara yanıt vermemesi, muğlak olması, yeterince ayrıntılı olmaması uyuşmazlıklara neden olabilir.

Sözleşmelerde Değişiklikler Maddesi

- Sözleşmelerde, 'Değişiklik Maddeleri' içeriklerine göre en çok değişiklik gösteren maddelerden biridir!
- Yüklenicinin finansal ve iş programına dair pozisyonunu koruyabilmesi için ayrıntılı yazılmış Değişiklik Maddeleri büyük öneme sahiptir.

FIDIC Kırmızı Kitap'ta Değişiklikler Maddesi

- Ne değiştirilebilir?
  - İşin miktarı, niteliği, seviye, konum ve ölçüleri
  - Başkasına yaptırmamak kaydıyla işin iptali
  - İşin tamamlanması için gerekli gördüğü ek işler
  - İş sırası

FIDIC Kırmızı Kitap'ta Değişiklikler Maddesi

- Değişiklik emrini kim verebilir?
  - Değişiklik talimatı Müşavir tarafından verilir.
- Değişiklik emri ne zamana kadar verilmelidir?
  - Geçici kabule kadar verilebilir.
- Yüklenici değişiklik emrine uymak zorunda mıdır?
  - Yüklenici değişiklik emrini yerine getirir.
  - Yüklenici değişiklik emrinin gerektirdiği malzeme vb temin edemiyorsa Müşavire bildirimde bulunmalıdır. Bu durumda Müşavir değişiklik emrini yineleyebilir, iptal edebilir veya değiştirebilir.

FIDIC Kırmızı Kitap'ta Değişiklikler Maddesi

- Değişiklik emrinin şekli nedir?
  - Talimat veya Yüklenici'den teklif isteği olarak verilir.
  - Müşavir tarafından Yüklenici'den teklif istenirse Yüklenici:
    - Teklif edilen işin tanımı ve programını
    - İş programına etkisini
    - Değişikliğin bedeli ile ilgili değerlendirmesini iletir.
  - Müşavir Yüklenicinin teklifini onaylar veya reddeder.

FIDIC Kırmızı Kitap'ta Değişiklikler Maddesi

- Değişiklik talimatının süre ve maliyet açısından sonuçları ne olacaktır?
- Her bir değişiklik talimatı Madde 12'ye (Measurement and Evaluation) göre değerlendirilir.

Dolaylı değişiklikler

- Formel değişiklik olarak tanımlanmayan,
- İşveren ya da temsilcisinin kusurundan kaynaklanan,
- Proje süresi ve maliyetini arttıran durumlardır.
- İlke olarak yükleniciye süre uzatımı ve ek ödeme hakkı kazandırır.

- İşveren'in tasarım yükümlülüğü taşıdığı sözleşmelerde tasarım hataları, eksikleri
- İşverenin onayları geciktirmesi (örneğin değişiklik emri verdikten sonra yüklenicinin değişiklik önerisini onaylamakta gecikmesi)
- İşverenin malzeme ve imalatı hatalı reddi
- Aşırı gözetim (örneğin sonuçları kusurlu çıkmayan ek deney talepleri)
- Sözleşmede yer alan imalat yöntemlerinden farklı bir yöntemin dikte edilmesi

Değişiklikler neden uyuşmazlıklara neden olur?

- İşveren ve Yüklenici arasındaki doğal menfaat çatışmasının sonucu olarak:
- İşverenler şu şekilde düşünürken: 'Bu Yüklenici iş değişikliklerini öne sürerek, maliyetlerini bana ödeterek, kar etmek istiyor'
- Yükleniciler ise şöyle düşünmektedir: 'İşveren, unuttuğu, ya da yeni eklediği işleri, maliyetlerini bana ödeterek, bedelsiz iş yaptırmak istiyor'

Değişiklikler neden uyuşmazlıklara neden olur?

- Bazı durumlarda, İşverenin talimatının 'değişiklik' olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği uyuşmazlık konusu olabilir.
- Değişiklikler işin süre ve maliyetini etkiler. Değişiklik için yükleniciye verilecek ek süre ve ek ödemeler sıklıkla taraflar arasında uyuşmazlığa neden olur.
- Söz konusu değişiklik için Yükleniciye ek süre veya ek ödeme verilip verilemeyeceği sözleşme maddelerine göre büyük ölçüde değişiklik gösterebilir.

Formel Değişikliklerin Ücretinin Belirlenmesi

- Fiyatlandırma iki şekilde yapılabilir:
  - İşveren ve Yüklenici değişiklik için götürü bir bedel üzerinde anlaşabilirler (an agreed fixed amount)
  - Yüklenici değişiklik için katlandığı malzeme, ekipman ve işgücü maliyetleri ile genel giderler ve karını İşveren'e yansıtır (force account work)
- Dolaylı Maliyetler (ve Kar) değişikliklerin fiyatlandırılmasında önemli uyumsuzluk kaynaklarından biridir.

Değişikliklerin Kümülatif Etkisi

- Değişikliklerin kümülatif etkisi fiyatlandırmada çoğu zaman dikkate alın(a)maz.
- Kronikleşen değişiklik taleplerinin yüklenicinin verimliliği üzerinde olumsuz etkisi olabilir.
- Değişiklik, kapsadığı aktiviteleri takip eden aktivitelerde de üretkenlik kaybına neden olabilir. - Kümülatif etki doktrini (Cumulative Impact / Ripple Effect)
- Pek çok mahkeme kararında* kümülatif etkinin varlığı kabul edilmekle beraber, kullanılan sözleşmeler bu etkinin fiyatlandırılması için gerekli maddeleri içermemektedir.
- *In Centex Bateson Construction Co. 1998, cumulative impact is described as “the unforeseeable disruption of productivity resulting from the ‘synergistic’ effect of an undifferentiated group of changes.”

Değişikliklerin Kümülatif Etkisi

- Başarılı bir kümülatif etki talebi için yükümlülük (liability), neden – sonuç ilişkisi (causation) ve katlanılan maliyetin (resultant injury) ispatı gerekir.
- (+) Yükümlülük – İşveren kaynaklı verimlilik kayıplarını talep edebilme
- (-) Neden & sonuç ilişkisi – Verimlilik kaybının değişikliklerden kaynaklandığının ispatı
- (-) Katlanılan maliyet – Verimlilik kaybı sebebiyle katlanılan maliyet
- Değişikliklerin kümülatif etkisinin sayısallaştırılması için teorik yöntemler bulunmakla birlikte pratikte kullanımları zordur.

Değişikliklerle ilgili dikkat edilecek konular

- Talimatı sözleşmede yetkili kılınmamış biri veriyorsa, bu talimatı uygulayan yüklenici zor durumda kalabilir.
- Bu durumda yüklenicinin daha önce de aldığı bir talimat ve ilgili ödemeyi göstermesi ve makul bir nedenle bu talimatı yerine getirdiğini açıklayabilmesi gerekir.

Değişikliklerle ilgili dikkat edilecek konular

- *'All changes and associated cost and schedule consequences to be agreed to in writing'*
- Değişiklik emirleri yazılı ve yetkili imzası ile alınmalıdır.
- *'All changes and associated cost and schedule consequences to be agreed to in writing prior to performing the change'*
- Sözlü talimatla değişiklik içeren işe başlanmamalıdır. Ancak, 'prior to performing the change' ifadesinin Değişiklik Maddelerine eklenmesi, projenin ilerleyişi veya güvenlik tedbirleri açısından her zaman mümkün olmayacaktır.
- Talimatların revize çizim veya standartlarla, bir bilgi talebine cevaben, ya da sözlü olarak verilmesi çok sık rastlanan durumlardır.
- İşveren ya da Müşavir tarafından verilen sözlü direktifler sonrasında, bu direktiflerin yazılı olarak teyidi yapılmadığı, ilgili kayıtların iyi tutulmadığı durumlarda Yüklenici (hatta Müşavir) kaynaklı olarak talep ve uyuşmazlıkların doğması çok muhtemeldir.

Değişikliklerle ilgili dikkat edilecek konular

- Yüklenici talimatın süre ve maliyet ile ilgili sonuçlarını işe başlamadan önce incelemelidir.
- Yüklenicinin, kendisine talimat verilen İş Değişikliklerinin, bedel ve süre sonuçları üzerinde mutabık kalmadan yapmakla yükümlü tutulduğu Sözleşmelerde....
- İşin devamı sırasında ya da tamamlanmasıyla da Taraflarca bir anlaşmaya varılamama riskinin yüksek olduğu durumlarda.....
- Talepler ve uyuşmazlıklara dair Sözleşme maddelerinin içeriği önem kazanmaktadır.

Değişikliklerle ilgili dikkat edilecek konular

- Sözleşmelerde değişiklik maddelerinde muğlak ifadeler kullanılmamalıdır.
- Örneğin: Reasonable, Material, Equitable, Intention. Bu gibi ifadeler kim tarafından ve nasıl değerlendirilecektir?
- Büyük ve karmaşık Projelerde, Önemli İş Değişiklikleri sıkça görülebilmektedir. Bu gibi durumlarda değişikliğe dair teknik bir çalışma yapmak ve ek bedel ve süre teklifinde bulunmak bile aslen bir ek iş gibi önemli bir çalışma gerektirebilmektedir.
- Değişikliğin kabul edilmediği durumlarda buna dair ek bedel ödenebilecek midir?

Değişikliklerle ilgili dikkat edilecek konular

- İş Değişikliğine dair ödemeler sözleşmenin şartlarında yapılacaktır.
- Eğer iş değişiklikleriyle ilgili uygulamadan belli bir zaman öncesinde mutabık kalınırsa, değişikliğin etkileri teminat mektubu, sigorta poliçeleri gibi belgelere yansıtılabilir.
- İş değişikliğine dair maliyetler önemli bir miktarda değilse (Sözleşme Bedeline oranla) yansıtılamayabilir.
- Re-measurable Sözleşmelerde İş Değişiklikleri Sözleşmede belirtildiği şekilde Ölçüm ve Değerlendirme esaslarına göre yapılabilecektir.

İŞ DEĞİŞİKLİKLERİ & UYUŞMAZLIK ÖRNEKLERİ YEREL UYGULAMALAR

Uyuşmazlık Sayısı	Uyuşmazlığın Sebebi	Bedel (\$)
2	Kusur ve Noksanların Düzeltilmesi	80,000
1	Üçüncü Taraf Gecikmeleri	NA
2	Birim Fiyat	1,300,000
1	Geciken Ödemeler	NA
5	İş Değişiklikleri	185,000 (4 Uyuşmazlık için)

İŞ DEĞİŞİKLİKLERİ & UYUŞMAZLIK ÖRNEKLERİ

YEREL UYGULAMALAR

- İş Değişikliklerinden doğan uyuşmazlıklar çok önemli sayıdadır
- İş değişikliği talimatından önce, Yükleniciden teklif istenmesi, ya da bedel ve/veya süre sonuçlarına dair karşılıklı mutabık kalınması fazla görülmemektedir

Örneğin :

- Sözlü verilen talimatların yazılı olarak teyit/kaydının olmaması en önemli uyuşmazlık sebeplerinden birini oluşturmaktadır
- İlk Sözleşmenin feshi, sonrasında işlerin yeni bir sözleşme ile ikinci bir Yükleniciye yaptırılması sırasında, ilk Yükleniciden kalan ayıplı ve noksan imalatın düzeltilmesine dair işin ek iş olarak Yüklenici tarafından talep edilmesi durumuna da sıkça rastlanmaktadır.
- İşverence, Sözleşmede belirlenen orandan daha fazla İş değişikliği talep edilmesine dair uyuşmazlıklar da mevcuttur.

FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE DEĞİŞİKLİKLER (1999 versiyon)

- **Madde 13 [Değişiklikler ve Düzeltmeler]** Sözleşme ile tanımlanan işlerin değiştirilmesi, ilave veya eksiltilmesine dair yöntemleri belirler

(Örneğin: İşveren Şartlarındaki (Şartnamelerindeki) Değişiklikler, Çizimlerdeki, Değişiklikler, Yeni Bilgiler vb.)

- Teslim Alma Sertifikası verildikten sonra değişiklik talimatı verilemez

Genel anlamda Üç şekilde Değişiklik usulü mevcuttur:

1) Kırmızı ve Sarı Kitapta Mühendis, Gümüş Kitapta ise İşveren tarafından Değişiklik talimatının verilmesi

(Değişikliğe dair Bedel ve/veya zaman sonuçları üzerinde mutabık kalınmadan Mühendis ya da İşverence değişiklik talimatı verilebilir)

2) Yüklenici tarafından bir değişiklik önerisinin sunulması

3) Mühendis ya da İşverence Yüklenici'den bir Değişiklik Önerisi istenmesi

(Özellikle Değişikliğin sonuçları üzerinde önceden anlaşmaya varmak ve sonrasında olası uyuşmalıkları azaltmak adına önemlidir)

FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE DEĞİŞİKLİKLER (1999 versiyon)

- Değişiklik Talimatı alan Yüklenici bu talimata uymak/uygulamak zorundadır. Ancak 13.1 paragrafında belirtilen şartlar söz konusu ise, hemen bir bildirimde bulunup, Talimatı uygulayamama gerekçelerini belirtebilir
- Yüklenicinin Talimatları uygulayamama gerekçeleri sınırlıdır

Örneğin: Tasarım ve Yapım (Design and Build) Sarı Kitabın 13.1 paragrafı:

*(i) değişiklik için gerekli olan malları kolayca elde edemediğini,
(ii) değişikliğin, işlerin uygunluğunu ve güvenliğini azaltacağını veya
(iii) değişikliğin garanti (performans) listelerinin gerçekleşmesini olumsuz etkileyeceğini (destekleyici bilgilerle birlikte) belirtmediği sürece, her değişikliği uygulayacak ve her değişiklik bağlayıcı olacaktır.*

Mühendis (İşveren), bu bildirimini aldığı anda, söz konusu talimmatı ya iptal edecek ya teyit edecek ya da değiştirecektir.

FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE DEĞİŞİKLİKLER (1999 versiyon)

- Mühendislik Satın alma ve Yapım (EPC) Anahtar Teslim Gümüş Kitapta ve D&B Sarı Kitapta tasarıma dair Değişiklikler İşveren Şartlarında Değişiklik talimatlarını gerektirir
- Bu tip Sözleşmelerde İşveren Şartları açık ve hassas (kesin) ifadeler içerir şekilde hazırlanmalıdır. Ancak büyük ve karmaşık projelerde, tüm Şartname boyunca, tam ve mükemmel bir uyum, kapsam ve netlik sağlanabilmesi her zaman için mümkün olmayabilir.
- Açık, uyumlu, kapsamlı ve kesin ifadeler içermek bakımından daha zayıf olan Şartnameler, işlerin ilerleyişiyle fazla sayıda uyuşmazlık üretebilecektir.
- **‘Yapım Amacı’ (‘Intended Prupose’) ve ‘Öngörülen Proje Amaçlarına Uygunluk’ (‘Fitness for Purpose’)** Mühendis veya İşverence bir Talimatı Değişiklik olarak kabul/teyit etmeme konusunda ve bu konudan doğan uyuşmazlıklar için önemli bir altlık oluşturmaktadır (Sarı ve Gümüş Kitaplar)

FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE DEĞİŞİKLİKLER (1999 versiyon)

- Değişikliklerin fiyatlandırılması Kırmızı Kitap altında Madde 12'ye [Ölçüm ve Değerlendirme], Sarı ve Gümüş Kitaplarda ise 3.5 sayılı paragrafa [Kararlar] ([SC 3.5 Determinations]) göre yapılacaktır.

Kırmızı Kitap: Mühendis, bu madde hükümlerine göre başka şekilde talimat veya onay vermemişse, her bir Değişiklik 12 no'lu [Ölçüm ve Değerlendirme] maddesi hükümlerine göre değerlendirilir.

Sarı Kitap: Mühendis, bir Değişikliğin onaylanmasıyla ya da bir Değişiklik talimatı verilmesiyle Alt Madde 3.5 [Mühendisin Kararları] uyarınca hareket ederek Sözleşme Bedeli ve Ödeme Programı konusunda yapılacak ayarlamaları saptayacak veya bir anlaşma sağlayacaktır

- Alt Madde 3.3 altında istenen Değişiklik Teklifleri de nihai ve kesin değildir.
- Şöyle ki, Değişikliğin talimatın verilmesi durumunda da fiyatlandırması yine 12 no'lu Madde ve 3.5 no'lu paragrafa göre yapılacaktır

FIDIC SÖZLEŞMELERİNDE DEĞİŞİKLİKLER (1999 versiyon)

- *3.5 no'lu paragrafta bir süre kısıtı yoktur, ancak 1.3 No'lu paragraf 'kararlar sebepsiz yere verilmemezlik edilemez veya geciktirilemez' denilmektedir*

Par. 3.5 Kararlar:

Bu Şartlar Metninde, Mühendisin, bu 3.5 numaralı Paragraf hükümleri uyarınca anlaşmaya varacağı veya karar vereceği belirtilen konularda, Mühendis, anlaşmaya varmak için her iki Taraf ile görüşmelerde bulunur. Eğer, sözü edilen konuda anlaşmaya varılamazsa, Mühendis ilgili bütün şartları gerektiği şekilde dikkate alarak Sözleşme hükümlerine göre adil bir karar verir.

Mühendis, varılan her mutabakatı veya verdiği her kararı gerekçeleri ile birlikte Taraflara bildirir. Taraflar da, 20 numaralı (İddialar, Talepler, Uyuşmazlıklar ve Tahkim) Maddesi hükümlerine göre değiştirilmedikçe, saptamaları uygular.

- Değişikliklerin fiyatlandırılmasına dair bir yöntem Sarı ve Kırmızı Kitapta bulunmamaktadır

TALİMATLAR VE DEĞİŞİKLİKLER

- Mühendis Talimat verme yetkisine sahiptir (Kırmızı ve Sarı Kitaplar) bu yetki Gümüş Kitapta İşveren'in kendisindedir, Talimatlar da İş Değişikliği için kullanılan önemli bir maddedir.
- Örneğin EPC Anahtar Teslim Gümüş Kitapta, İşveren Talimatları üç şekilde olabilir:
  - i. Değişiklikler
  - ii. Sözleşmede ilgili diğer maddeler
  - iii. Yüklenicinin uyması gereken yükümlülüğüne dair
- Talimatın, '*bir değişiklik teşkil edip etmediğine*' (diğer bir ifadeyle basit bir saha talimatı olup olmadığına) dair görüş ayrılıkları taleplerin ve uyuşmazlıkların en önemli sebeplerinden biridir ve çoğu zaman Madde 20 [Talepler, Uyuşmazlık ve Tahkim] şartlarına göre çözümlenmektedir

TALİMATLAR VE DEĞİŞİKLİKLER

- Değişikliklerin fiyatlandırması da yine önemli uyumsuzluk sebeplerinden biridir
- Dolaylı Maliyetler (ve Kar) Değişiklik fiyatlandırmasının önemli uyumsuzluk kaynaklarından biridir

‘Indirect Costs are source of many disputes particularly where the contracts do not stipulate ‘a predetermined percentage uplift on direct costs’

‘In valuation of Variations, they need to be assessed on their own and as part of the overall situation’

- Ayrıca Değişiklik Bedellerinin Ticari olarak da geçerli olması gerekir (Commercially viable)
- Bazı Sarı ve Gümüş Kitap uygulamalarında fiyatlandırmaya dair bazı yöntemler Özel Şartlar olarak eklenmektedir

FIDIC ALTINDA DAB ÖRNEKLERİ

Uyuşmazlık Sayısı	Uyuşmazlığın Sebebi
6	Değişikliklerin Fiyatlandırılması ve Ödenmesi
10	Talimatların İş Değişikliği Teşkil Edip Etmediği
4	Süre Uzatımı
8	Tarafların Sorumluluk ve Yükümlülüklerine dair Farklı Değerlendirmeleri
2	Mevzuat Değişikliği
1	Geciken Ödemeler
2	Dolaylı Maliyetler
1	Önceden Saptanamayan Durumlar/Şartlar
4	Hakedişlerden yapılan Kesintiler
2	Diğerleri

FIDIC ALTINDA DAB ÖRNEKLERİ

- *Par. 3.3 or 3.4 Talimatları her ne olursa olsun Yüklenici tarafından uygulanmalı mıdır?*
- Sözleşmeye, İşlerin yapısına ve işleyişine, Talimatın içerik ve zamanlamasına (örneğin acil bir duruma dair veya güvenlik konusu olması gibi) gibi faktörlere göre değerlendirilmelidir

TALİMATLAR VE DEĞİŞİKLİKLER

FIDIC CONTRACTS GUIDE'dan alıntı:

'If an instruction does not state the obligation to which it relates in accordance with the Contract , it is not a valid instruction. However, the Contractor may be entitled to regard it as an instruction to carry out a Variation'

- Yüklenici Talimatı aldıktan kısa süre içinde, Talimatın neden bir Değişiklik olduğuna dair bildirimlerini ve destekleyici bilgi ve belgelerini sunmalı, Talimatın, 13. Maddeye göre bir Değişiklik olduğunu göstermeli ve gerekirse 20. Madde'ye [Talepler, Uyuşmazlık ve Tahkim] göre çözümlenmeye gitmelidir. Bu aşamada, kayıtlarını çok iyi tutmalıdır, ayrıca Müşavir ve İşverenle karşılıklı görüşmelerde bulunmasında faydalı olacaktır
- Mühendis ya da İşveren'in Sözleşme de tanımlanan İşlerin kapsamının ötesinde bir talimatta bulunmaması gerekir

ÖNEMLİ NOTLAR

- Evrensel olarak Talep ve Uyuşmazlıkların iki önemli sebebi:
  - 1) Talimatların, Bir Değişiklik Teşkil edip etmediği
  - 2) Talimatların, İşin Tamamlanma Süresine ve Sözleşme Bedeline etkileri
- Herşey yazılı olmalı, aksi kabul edilemez
- Değişikliklerin süre ve bedellerine dair çok iyi kayıt tutulmalıdır. Gerek Yüklenicilerin, gerekse İşveren tarafının eksik kayıt tutulmasından dolayı Değişiklik, Talep ve Uyuşmazlıklarda kayıplarının olması sıkça rastlanan bir durumdur
- FIDIC Sözleşmelerinde, verilen Talimatlar Yüklenicinin Sözleşme altındaki yükümlülüklerini yerine getirmesine dair olması gerekir, aksi durumda 13. Maddeye göre Değişiklik olarak talimat verilmesi gerekecektir. Yükleniciler Sözleşmedeki yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır ancak bu İşveren'in amaçlarını yerine getirmesi anlamına gelmemektedir
- Bir Talimat otomatik olarak bir Değişiklik sonucunu vermeyecektir,

ÖNEMLİ NOTLAR

- FIDIC'te, Yüklenici bir Talimatın Değişiklik olduğunu düşünüyorsa bunu, gerekli bilgi ve belgeler ile İşveren ya da Mühendise göstermek durumundadır. Yine de anlaşmayı varılamaz ise çözüm için DAB'a başvurulabilir. DAB örneklerinde sıkça rastlanan bir durumdur
- FIDIC bazı idari husularda belirleyici değildir (örneğin vergiler), Değişikliklerin fiyatlandırılması da buna benzer bir durumdur. Fazla değişiklik olması beklenen sözleşmelerde, fiyatlandırmada belirleyici olacak yöntemler Özel Şartlar ile yazılabilir
- Uzun süreli ve yüksek Sözleşme bedeline sahip karmaşık projelerde DAB bir çok uyuşmazlığın çözümünde kullanılacak DAB'ın varlığın, Yüklenicilerin özellikle nakit akışına olumlu etkileri olabilecektir.
- Ancak, DAB, Tarafların, çalışmasını/uygulanmasını istediği, DAB'dan fayda sağlamak istedikleri sürece, DAB Proje için yararlı bir oluşum olabilecektir

Teşekkürler!

Y. Doç. Dr. Pelin ALPKÖKİN

İTÜ İnşaat Müh Bölümü Ulaştırma Birimi

alpkokinp@itu.edu.tr

Doç. Dr. Deniz ARTAN İLTER

İTÜ İnşaat Müh Bölümü Yapı İşletmesi Birimi

artande@itu.edu.tr